

23. СУТЬ, ПРОБЛЕМИ ТА МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В УМОВАХ КРИЗИ

Н.В. Остапенко

Національний університет харчових технологій

В сучасних умовах економічної кризи в нашій державі значна кількість підприємств знаходиться в скрутному стані, у зв'язку з наявністю серйозної проблеми неплатежів. Тому на сучасному етапі розвитку економіки в Україні зростає роль ефективного управління дебіторською заборгованістю в бухгалтерському

обліку та своєчасного її повернення і запобігання появи безнадійних боргів на підприємствах харчової промисловості.

Значний внесок в розробку основ і підходів до проблеми управління дебіторською заборгованістю внесли такі вчені-економісти: як Є.О. Іванов, Л.О. Коваленко, М.Д. Білик, Є.С. Стоянова, Л.В. Руденко, Ю.С. Скакальський, Ю.М. Лисенков та багато інших вчених.

Відповідно до П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», дебітори — це юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів. А відповідно, дебіторська заборгованість — це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату.

До основних проблем та недоліків сучасної системи обліку дебіторської заборгованості на підприємствах харчової промисловості можна віднести:

- недостатню якість облікових записів, яка визначається в процесі визнання і оцінювання дебіторської заборгованості;

- невирішеність проблем, пов'язаних з відображенням та оцінкою в обліку довгострокової дебіторської заборгованості та поточної дебіторської заборгованості в тому числі за продукцію, товари, роботи та послуги;

- відсутність наукових і практичних сучасних розробок форм, засобів та методів бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості, які б дали змогу надавати якісну та своєчасну інформацію про розрахунки з дебіторами управлінському персоналу підприємства.

Наведені вище проблеми вказують на необхідність пошуку специфічних засобів аналізу дебіторської заборгованості, які були б направлені на отримання інформації комплексного характеру, достатньої для прийняття управлінських рішень щодо глибини кризи неплатежів аналізованого суб'єкту.

Ефективна політика управління дебіторською заборгованістю на підприємствах харчової промисловості дозволяє розширювати ринки збуту продукції, але прорахунки в цій політиці можуть призвести до негативних наслідків, у тому числі і до банкрутства. Для нормального функціонування підприємство повинно бути забезпечене необхідним розміром оборотного капіталу, нестача якого викликає необхідність додаткового фінансування, а отже і додаткових витрат на його забезпечення. В сучасних умовах діяльності більшість підприємств надають перевагу попередній оплаті або оплаті по факту доставки, адже в цьому разі не виникає ризику неповернення грошових коштів за реалізовану продукцію. В той же час реалізатори продукції харчового підприємства на ринку споживачів диктують свої умови і відвантаження продукції з відстрочкою платежу стає однією з головних умов при підписанні договорів.

В процесі управління дебіторською заборгованістю на підприємствах харчової промисловості, з метою прискорення розрахунків, доцільно використовувати сучасні форми її рефінансування, тобто переведення дебіторської заборгованості в інші форми оборотних активів підприємства з метою прискорення розрахунків (спонтанне фінансування, факторинг, продаж векселів на фондовому ринку тощо).

Головним завданням в управлінні дебіторською заборгованістю, за умов сучасного стану економіки в Україні, є мінімізація її обсягу та строків інкасації заборгованості, у зв'язку з тим, що активи не мають постійної вартості і зазнають змін за рахунок інфляції, яка в умовах фінансово-економічної кризи збільшується. Для виконання даного завдання необхідно правильно обрати, а потім і використати таку методику управління дебіторською заборгованістю, яка б дозволила

звести до мінімуму інвестиції у дану заборгованість. Серед основних моделей можна навести такі дві:

1. Управління формуванням дебіторською заборгованістю підприємства та її аналіз. Суть якої полягає у формуванні принципів кредитної політики по відношенню до покупців; контролі за відвантаженням продукції, виписки рахунку та відправлення його покупцям, складання картотеки дебіторів; контролі за фінансовим станом дебітора; планування дебіторської заборгованості.

2. Управління інкасацією дебіторської заборгованості й аналіз простроченої дебіторської заборгованості забезпечення. Суть її — аналіз простроченої дебіторської заборгованості; забезпечення використання на підприємстві інструментів погашення дебіторської заборгованості; проведення позовної роботи зі стягнення простроченої заборгованості; відкриття справи про банкрутство; списання дебіторської заборгованості.

Саме ці методики управління дебіторською заборгованістю на підприємствах харчової промисловості здатні заздалегідь показати зміни у їхньому фінансовому стані, та попередити вплив інфляції на дебіторську заборгованість.

Науковий керівник: В.М. Небильцова.